

En bedre folkeskole i Albertslund kommune

Grundlæggende hviler folkeskolereformen på den opfattelse, at børnenes udbytte af undervisningen især afhænger af, hvor mange timers undervisning pr. dag, de får. Kvaliteten af den enkelte undervisningstime ser man ikke så meget på. Forskningen viser, at det forholder sig omvendt: Det afgørende er, at lærerne er velforberejede. Mange frygter, at lange skoledage ikke giver mere læring, men flere trætte elever.

Ganske vist indeholdt skolereformen også nogle visioner om en "anderledes undervisning", men i praksis er tankerne om ture i nærområdet, leg og bevægelse osv. mange steder blevet et stedbarn, fordi der mangler ressourcer. Også skolefritidsordningerne er under pres, når de skal tilbyde meningsfulde aktiviteter et par timer om eftermiddagen til trætte små skoleelever.

Mange steder søger man lokalt at lappe på disse forhold. Man udnytter fx mulighederne for at afkorte skoledagen mod til gengæld at have flere to-lærer lektioner. Denne mulighed bruges dog især for de større skolebørn.

Andre steder har man lavet lokalaftaler, der sikrer en vis forberedelsestid. Disse aftaler er dog sjældent tilstrækkelige til at rette op på de forringelser, der skete med skolereformen.

I det følgende gennemgås nogle muligheder for at sikre bedre vilkår for folkeskolen i Albertslund kommune.

De muligheder, der gennemgås er:

- 1) To timers ekstra forberedelsestid til lærerne. Det vil koste 9,6 mio. kr. i Albertslund kommune.
- 2) En times kortere skoledag i indskolingen. Det vil kræve udvidet åbningstid i SFOerne og anslås at koste: 3,1 mio. kr.
- 3) En regulering af SFO-taksten, så forældrebetalingen max udgør 25 pct., når der er taget højde for fripladser og søskenderabat. Det vil koste 10,5 mio. kr.

Mere tid til forberedelse

Ifølge Styrelsen for IT og Læring er der i Albertslund kommune i gennemsnit 11,9 elever pr. årsværk i folkeskolen. Beregningen omfatter alt personale, der indgår i undervisningen, også pædagoger og børnehaveklasseledere. På grundlag af styrelsens data kan det desuden beregnes, at underviserne i gennemsnit har 834 klokketimers undervisning om året.¹

Tænker man sig, at lærerne skal have to timer mere om ugen til forberedelse, skal antallet af lærere forøges med $2/35^2$. Juli 2017 var der 334,6 lærere og børnehaveklasseledere i Albertslund kommune med en gennemsnitlig månedsløn på 42038 kr. (incl. pension m.v.). En øget bemanning svarende til to ekstra forberedelsestimer pr. lærer vil herefter koste 9,6 mio. kr. Det svarer igen til 19 flere lærere.

¹ Styrelsen angiver, at der i Albertslund kommune i gennemsnit er 70,1 undervisningsressourcer pr. elev. Ganger man dette tal med elever pr. lærer, får man undervisningsressourcer pr. lærer – eller årligt timetal.

² Idet det gamle lærertal ganges med 37/35 for at nå frem til det nye lærertal.

Kortere skoledag for de mindste

Som nævnt udnytter man mange steder mulighederne for at afkorte skoledagen mod til gengæld at have flere to-lærer lektioner. Det er en mulighed, der ikke umiddelbart koster kommunerne penge. Denne mulighed udnyttes dog især for de større skolebørn. Det virker paradoksalt, da en seks timers skoledag kan føles rigtig lang – især for de yngste.

En af årsagerne kan være, at man bliver nødt til at forlænge åbningstiden i skolefritidsordningen, hvis de små børn får en kortere skoledag. Man kan altså ikke nøjes med at flytte lærerressourcer fra de sidste timer til timer midt på dagen. Man må også tilføre ressourcer til skolefritidsordningen.

I Albertslund var der i oktober 2016 børn i SFO. Der er i 2017 budgetteret med 20,7 mio. kr. i lønudgifter i SFOerne. Antager vi fx, at en udvidelse af åbningstiden kræver en 15 pct. forøgelse af lønudgifterne, vil en afkortelse af skoledagen med en time daglig i indskolingen kræve en ekstra ressourceindsats i skolefritidsordninger på omkring 3,1 mio. kr.³ Det skal bemærkes, at en mere præcis beregning kan ske ud fra lokale oplysninger om åbningstider, fremmøde, evt. modulopbygning mv. Med en gennemsnitlig løn i Albertslund kommune for pædagogiske medarbejdere 33057 kr. mdl. incl. pension svarer det til 7,8 flere pædagogiske medarbejdere.⁴

Forældrebetalingen i skolefritidsordningerne

I fritidshjem er der et loft over, hvor stor en andel af driften, man kan lade forældrene betale – nemlig 30 pct. Men et tilsvarende loft gælder ikke for skolefritidsordninger. I Albertslund kommune er der på 2017-budgettet afsat 41,8 mio. kr. til drift af skolefritidsordninger. Heraf ventes 50,1 pct. at blive dækket af indtægter fra forældrebetalingen (efter at fripladser og søskenderabat er trukket fra).

Det er vigtigt for mange børn at komme med i de venskaber, som fritidsordningerne understøtter. Ikke mindst i forhold til marginaliserede grupper har det desuden betydning, at børnene sluses ind i offentligt støttede fritidsaktiviteter – først SFO, så klubber eller foreningsliv. Derfor er det uheldigt – og kortsigtet –, hvis forældrebetalingen er så høj, at fritidsordningerne vælges fra for en større del af de mindre skolebørn.

I Albertslund kommune gælder følgende regler om forældrebetaling i SFO: Skolefritidsordninger: 1531 kr. mdl. i 12 mdr. (kun fuldtidspladser)

Tabel 1 viser, hvor stor en andel af de børn, der går i folkeskole, der kom i SFO i Albertslund kommune oktober 2016. Tallene kan give en pejling på, om der er mange børn, der falder tidligt fra.

³ Beregningen er sket således: SFOerne er i dag typisk åbne i en time om morgenen og tre timer om eftermiddagen. En fremrykning af åbningstiden om eftermiddagen fx fra kl 14 til 13, vil betyde et stort rykind af de mindste børn fra kl. 13. Det antages derfor, at der skal ansættes 20 pct. flere pædagoger og pædagogmedhjælpere (men ikke flere ledere og heller ikke mere rengøringspersonale m.v). Samlet skønnes derfor en forøget lønudgift på 15 pct.

⁴ Pædagog- og pædagogmedhjælperlønninger er vægtet i forhold til deres andel af SFO-personalet på landsplan.

(Tabellen udgår, da der mangler data fra kommunen)

Vil man gøre SFOerne attraktive for flere familier, kan man nedsætte forældrebetalingen, så den max udgør 25 pct. af driftsudgifterne.⁵

Det vil betyde, at forældrebetalingen for en fuldtidsplads bliver ca. 764 kr. mdl. i 12 mdr. Den direkte omkostning vil være 10,5 mio. kr. Hertil kommer formentlig på sigt en såkaldt dynamisk effekt, idet flere vil benytte SFOen. Man på *langt sigt* vil der omvendt være store gevinster ved at sikre, at flere børn og unge sluses ind i et fornuftigt fritidsliv.

Fremskrivning

Albertslund kommune kan frem til 2022 regne med, at der kommer færre børn i den skolepligtige alder. Det betyder, at en del af midlerne til en bedre skole kan skaffes ved, at antallet af skolebørn falder.

I 2017 er der i Albertslund kommunes budget afsat 293,7 mio. kr. til folkeskoler, specialskoler, tilskud til privatskoler m.v. Tabel 2 viser, hvordan disse udgifter vil ændre sig frem til 2022, hvis de skal følge udviklingen i antal 6-15 årige.

Tabel 2. Udvikling i antal 6-15 årige og mulig følge for budgetterne i Albertslund 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal 6-15 årige	3747	3738	3698	3646	3583	3582
Merudgifter i forhold til 2017 til skoler i mio. kr.		-0,7	-3,9	-7,9	-12,9	-13

Kilde til befolkningsfremskrivning: Kommunen

⁵ Dette vil omtrent svare til fritidshjemmene. Her er forældreandelen ganske vist som udgangspunkt 30 pct., men tager man højde for fripladser og søskenderabat, er et gennemsnit omkring 25 pct. realistisk.